

Emma és Samu

– drámapedagógiai foglalkozássorozat három részben –

Krasznahorkai Ágnes

Csoport: 16-18 évesek, 15-25 fő (drámában jártas csoportnak ajánlott)

Tér: bármilyen üres tér

Idő: 1. rész: 60 perc; 2-3. rész: 45 perc

Eszközök: Szögyal Rinpoce *Tibeti könyv életről és halálról* (vagy bármilyen olyan könyv, aminek a címéből-borítójából kiderül, hogy a buddhizmussal foglalkozik), cigaretta (hosszú típusú), kis meditatáló Buddha-szobor, laptop zene lejátszására, egy kamera (hasznos lehet, de nem szükséges az alkalmazása)

Téma: egy *straight* (tudatosan tiszta életű) lány szerelmi vívódása egy *drogos* fiúval

Fókusz: Mit tegyünk, ha rá akarnak bennünket beszélni arra, hogy próbáljunk ki egy drogot, pedig erős fenntartásaink vannak ezzel kapcsolatban (nem ismerjük a drogot, félünk is tőle)?

1. Tanári narráció

Történetünk egy 18 éves lányról szól, akit Emmának hívnak. Szentendrén lakik egy kertés házban idős szüleivel. Emma kései gyerek. A gimnáziumban most szeptemberben kezdi a negyedik osztályt, jó tanuló, a legjobban az irodalmat szereti. Kislány kora óta kialakult baráti köre van, szoros, stabil barátságokkal, szeretik őt, sok időt töltenek együtt az iskolán kívül is. Adnak a véleményére, sokszor ő dönti el, találja ki, szervezi meg a programokat. Testalkatát tekintve kicsit dundi, de arányos. Ki van békülve magával. Anyukája (60 éves) 30 éve könyvtáros, Apukája (62 éves) a nyugdíjig ingatlanozással foglalkozik. Emma nem tudja, hogy hol tanuljon tovább, szülei türelmesek, nem nyaggatják. Nincs testvére. Nagyon szeret a környező hegyekben kirándulni a barátaival.

2. Napló

Ezt írta legutóbb a naplójába:

„2016. augusztus 14., este a szobám. Nem hiszem el, hogy úgy fog elmúlni a 18. életévem is, hogy még mindig szűz vagyok!! De hát mit tegyek, ha ezek mind begyepesedtek? Mindegyik annyira primitív! A múltkori bulin is rám mászott egy, de megszólalni sem tudott, csak rőfögött, vagy horkantgatott, vagy mit csinált. Valami nagyvadnak képzelte magát. Totál kész volt. És én egy ilyenekkel feküdjek le? Na neeemmmmm. Én ezt nem bírom. Lehet, hogy ultrakonzervatív vagyok, de nekem ez nem megy. Azért még nem adom fel a reményt, hogy létezik valahol ezen a bolygón egy értelmes férfi is, akivel jó együtt. És nem egy sutyerák, bunkó, tahó. Rozi viszont megint felszedett valakit a pénteki bulin a Kockában. Annyira visszataszító, ahogy hajnalra ezek ki tudnak nézni attól a töménytelen mennyiségű cuccától. Nem értem miért jó ez, azt sem tudják, mi történik velük, másnap meg nem emlékeznek semmire. Azt találtam ki, hogy felvételizek a színműre. Ha felvesznek, és híres színésznő leszek, a lábaim előtt fognak heverni a férfiak akkor is, ha teltebb vagyok. De most komolyan, a múltkor megnéztem magam meztelenül a tükörben, tisztára úgy nézek ki, mint azon a barokk kiállításon a nők (Palma del Vecchio). No, nem baj, a horoszkópom úgyis azt írja, hogy valami óriási változás fog történni ezen a héten, a csillagok állása kedvez az új szerelemnek. Csak legyenek bátor.”

3. Némajáték és zene kiscsoportokban

„Beszéljétek meg azt a szituációt, ha Emma veletek szemben ülne a villamoson, és egyszer csak megjelennék az ellenőrök, neki pedig nincs jegye. Ott kezdődik a megbeszélés, hogy hogy néz ki Emma. Milyen a mozgása? Apró részletekre is figyeljétek: Mit csinálna? Hogy lenne jelen a tömegben? Hogyan reagálna erre a szituációra? Ha megbeszéltétek, válasszatok ki valakit közületek, aki eljátszaná némajátékban Emmát, ahogy ül a villamoson. A többiek lehetnek az utazóközönség, az ellenőrök.”

A némajáték alatt Emma kedvenc zenéi szólnak. A következő számok megajánlások, de természetesen a tanár szabadságában áll zenét választani, illetve fel lehet kínálni a lehetőséget a fiataloknak is, hogy szerintük milyen zene passzol a legjobban Emmához ebben a szituációban (ehhez szükség van internetkapcsolatra, hogy gyorsan le lehessen játszani a kívánt zenéket valamelyik zeneszolgáltató oldalról): Robin Thicke:

Blurredlines; Gotye: Somebody that I used to know; Amy Winehouse: You know I'm no good; Gossip: Heavy Cross stb.

4. Csetelés

Tanári narráció: „Emma, ha az életben nem is, de a neten nagyon szorgalmas a társkeresésben. Nagyon aktívan szokott ismerkedni fiúkkal. A való életben viszont eddig még sosem találkozott közülük egyikkel sem. Írjunk csoportonként egy-egy ismerkedős csetelést Emma és *különböző* fiúk között.”

- A fiú nagyon rámenős, Emma kissé lassítana. Hogyan próbálja meg Emma más mélységekbe terelni a beszélgetést?
- Ez a fiú tetszik Emmának, de a fiú vonakodik. Hogyan próbálja meg Emma jobb színben feltüntetni magát?
- Kiderül a beszélgetés alatt, hogy ezzel a fiúval ismerik egymást. Emma hogy reagál erre a helyzetre? Arra a fiúra talált rá, aki a legjobb barátnőjének a pasija éppen. Hogyan reagál erre Emma?

5. Kiscsoportos improvizáció

Rozi, Emma legjobb barátnője Emmáéknál aludt egy buli után. Az éjjel Rozi teljesen kiütötte magát, lehet, hogy az alkohol mellett valamilyen drog is volt benne. Elkövette azt a végzetes hibát, hogy mikor ki kellett mennie a vécére, egy ajtóval arrébb nyitott be, ami pont Emma szüleinek a hálószobája volt, és telibe hanyta az ágy előtti kisszőnyeget.

A résztvevők kiscsoportokban választhatnak az alábbi három jelenet közül.

- Emma és anyukája közötti beszélgetés másnap reggel.
- Emma és Rozi közötti beszélgetés, másnap útban a sulis felé. Rozi nem nagyon emlékszik az eseményekre, de Emmát az anyukája már elővette.
- Emma-anya és Emma-anya közötti megbeszélés az eset utáni napon.

Miután a kiscsoportokon belül lejátszották egymásnak, az egész csoportnak csak a legfontosabb egy percet mutatják be.

6. Telefonbeszélgetés (a tanár szerepben)

Emma és legjobb barátnője, Rozi közötti telefonbeszélgetés, Rozit halljuk: „Emma! Szereztem jegyet az évszázad bulijára! Azt nem hiszed el, hogy ott milyen pasik vannak! Ott mindenki szabad és nem foglalkozik senki semmivel, csak árad a szeretet és a boldogság. Olyan lehetsz, amilyen vagy! Mindenki elfogad mindenkit! És mindenki szeret mindenkit. Samutól, tudod, attól a helyes sráctól kaptam az infót, mert az egyik helyszínen ő fog az egyik éjjel játszani és be tudna minket vinni! Emma!! Ezt nem lehet kihagyni! Egész hátralevő életedben bánnád, ha nem jönnél el. Tudom, hogy nem tettem túl jó benyomást a szüleidnél a múltkorai akció miatt, de muszáj magad elkérni!! Az egy külön világ. Azt látni kell! Elképesztő zenék lesznek!! És egész Európából jönnek emberek!! Na???... Szuper!! Ez a beszéd, baby!! Akkor szólok Samunak, hogy téged is írjon fel.” (Esetleg lehetne kérdés... Segítség lehet a tanároknak, hogy ne menjenek „váltában” tovább.)

7. Állóképek

A buli: egész csoportos szaggatott állókép, alatta megy a zene. Az itt bejátszható szám lehetne például house, downtempo, drum and bass, triphop vagy valami hasonló, jól táncolható, monoton műfajban, például Nicolas Jaar *Mi mujer* (1'17"-től kezdve, különben túl hosszú lenne).

„Jelenítsük meg, hogy vajon mik történnek egy ilyen bulin!... Milyen emberek vannak ott? Mit csinálnak?” Ne adjunk ötleteket! Sok minden kiderülhet, hogy milyenek ismerik vagy ismerik-e egyáltalán az ilyen jellegű bulikat a fiatalok. Elképzelhető, hogy nagyon gátlásosan fognak reagálni. Esetleg hagyjuk a zenét többször átfutni, hallgassák, idétlenkedjenek, próbálkozzanak nyugodtan. És nem kell erőltetni a táncolást, ha nem megy.

8. Tanári narráció Samuról

Emma egész este Samu zenéjére táncolt teljes extázisban. Samu felfigyelt a lányra, egy idő után már csak Emmának játszott. Samuról annyit tudunk, hogy 25 éves, egyedül lakik anyukája lakásában, Pomázon, egy kis kertés házban. Anyja 5 éve kiment Ausztriába dolgozni, ahonnan kéthavonta jár haza pár napra. A baráti társaság nála tanyázik. Két éve fedezte fel magának a drogokat, könnyebb drogokat használ, de nem ész nélkül. Nincs minden nap beállva, kívülről nem egy drogos benyomását kelti (belülről sem). Szereti felhasználni a megváltozott tudatállapotot a világ megismerésére. Sokat foglalkozik az emberi lélekkel, a transzcendens-

sel. (Ha esetleg nehézséget jelent ez a fogalom, érdemes rá kitérni). A tibeti buddhizmusban egyre jobban elmélyül, naponta medítál. Dj-zik bulikban, voltak már nagyobb klubokban is fellépései. Amúgy fordításokból tartja fenn magát. Jelenleg nincs fix barátnője.

9. Tárgyak

Egész csoportban dolgozunk. A tanár felmutat Emmától négy tárgyat, ami a buli óta került be a szobájába. Próbáljuk meg kitalálni, hogy mi az a nagy változás az életében, ami bekövetkezett a buli óta?

- kis méretű meditáló Buddha szobor
- óvszeres doboz (klasszikus, nyitva, egy hiányzik belőle)
- Szögyal Rinpoce: *Tibeti könyv életről és halálról* (a Dalai Láma által írt pár bevezető mondatból az alábbi fel lehet olvasni: „Szögyal Rinpoce könyvében azt igyekszik megvilágítani, hogy hogyan értsük meg az élet igaz értelmét, hogyan fogadjuk el a halált, és hogyan segítsünk a haldoklóknak és a halottaknak.”)
- cigarettapapír, hosszú típusú

Ezen a ponton több mint valószínű, hogy Samu bekerül a képbe. Jó lenne tisztázni, hogy milyen viszony alakult ki Samu és Emma között, például lefeküdtek-e már egymással (ez nagyon érdeklő a fiatalokat általában). Szerelmes-e Emma? Stb. A tanár igyekezzen abba az irányba terelni beszélgetést, hogy Emma dilemma-helyzetbe került. Olyan irányú kérdéseket tegyen fel, amivel az a kettősség feltárható, hogy Emma megszerette Samut, valószínűleg bele is szeretett, de a drogoktól és attól a típusú élettől nagyon is ódzkodik, idegen neki, (esetleg) fél is tőle. *Szeretne ezzel a fiúval lenni, de a srác szemmel láthatólag olyan életet él, ami neki idegen.* Ha szükséges, akkor emlékeztesse a csoportot arra, hogy mennyire elítéli Emma a züllésnek minden formáját, ami a naplójából derült ki.

10. Fórumszínház

Emma és Samu beszélgetése: a diákok választanak maguk közül egy Emmát (akit felkészítenek a jelenetre, és később le is cserélhetik), Samu a tanár. A játék előtt érdemes tisztázni a diákok által rendezett figura pillanatnyi céljait (mit akar elérni a szituációban).

A tanár – Samu szerepében – elmondja Emmának, hogy észrevette, Emma tart tőle kicsit, főleg akkor viselkedik nagyon félénken, amikor Samu drogozott. Samu szeretné, ha Emma vele tartana ezekben az „utazásokban”. Igyekszik megnyugtatni (de nem mindig megnyugtató érvekkel, sőt!!!), hogy ez „biztonságos”, hogy ez egy „csodálatos” dolog.

Ez alatt a beszélgetés alatt a tanár Samu szerepéből úgy játszik, hogy Emmát még jobban elbizonytalanítsa, és ha lehet, rá is ijesszen egy picit. Nem feltétlen kell döntési helyzetbe hozni a diákok által játszott figurát, meg lehetne közelíteni a témát máshonnan is, például Samu érzelmi zsarolásából: „Ha velem akarsz maradni, előbb-utóbb ki kell próbálnod, *különbem nem fogjuk érteni egymást.*”

11. Tanári narráció

Samu meghívja Emmát a Kő-hegyi menedékházba a hétvégére. Ott lesznek Samu barátai is, de Emma Samuval külön szobában aludnának. Samu szeretné, ha Emma kipróbálna vele egy olyan cuccot, amit még Samu sem ismer, csak valamelyik barátjától hallotta, hogy ez a szer olyan ütős, hogy még soha életében nem volt része ilyen utazásban. Teljesen új a piacon, az elsők között lehetnek az egész országban, akik próbálták.

12. Rémálom állóképekben (képsorozat)

Rémálom vízió állóképben megjelenítve egész csoportban: Emmának a kirándulást megelőző éjjelen rémálma volt. Olyan igazi paplant-átizzadás, fuldoklás, teljesen életszerű, hirtelen felriadós. A szer hatása alatt bekövetkező hallucinációtól való félelme jelenik meg álmában.

Ha a játékosoknak kellemetlen ebben a képsorozatban Emma szerepébe lépni, akkor alkalmazzunk jelzést (egy szék, rajta egy kabát vagy pulóver)! (A képek sorozatát úgy is megmutathatjuk, mintha szaggatott mozgókép lenne...)

2. RÉSZ

A 2. részre kiszakadunk Emma és Samu történetéből. Az órát megelőző egy-két napon (ha erre nincs lehetőség az 1. rész lezárása után) kérjük meg a fiatalokat, hogy kutassanak a drogok után az interneten. Tudjanak meg minél többet a különböző szerekről, hatásairól, függőségi faktorokról, használatukról, mintha egy tudo-

mányos kutatásban vennének részt. Keressék fel a Kék Pont honlapját, a KamaszPanasz oldalon is található információ és tapasztalati leírások, a KEF9.hu oldalon is sok információt találni. De hagyjuk őket szabadon, önállóan kutatni.

Ennek az órának a lényege és értelme az információszerzés mind a tanár, mind a diákok oldaláról. A gyakorlatban attól való félelmünkben, hogy – akaratunkon kívül – ötleteket és kedvet adunk a drogokhoz, egyáltalán nem beszélünk arról, hogy mivel is nézünk szembe. Nagyon fontos, hogy a fiatalok ne a teljes tudatlanságban találkozzanak először egy olyan helyzettel, hogy vagy felkínálnak nekik valamilyen drogot, vagy tudtukon kívül belecsempésznek az italukba valamilyen szert. Elemi érdekük, hogy ne teljesen felkészületlenül érzék őket ezek a helyzetek, hogy tudjanak védekezni. És a rosszabb változatban: legyen információjuk arra az esetre is, ha a kíváncsiságtól hajva kipróbálnak valamit, hogy ne essen nagyobb bajuk.

Kiscsoportos megbeszélés

(Ha a fiatalok nem készülnek külön anyaggal...) A mellékletben is említett DROGriporter oldalról a *Média-monitor* címszó alatt meg lehet találni többek között a drogpolitika, prevenció, emberi jogok témában összegyűjtött híreket szerte a médiából. A DROGFókuszponton oldalon a *Szakterületeink – populációs vizsgálatok – tények és számok* menüpont alatt válaszokat kaphatunk olyan kérdésekre, hogy melyek a legelterjedtebb drogok a fiatalok körében, hány fiatal drogozik stb. A NODROG oldalon ajánlom a *kábítószerfajták* menüpont böngészését. Tömör és pontos leírásokat kaphatunk különböző használatban lévő drogokról és azok hatásairól. A tanár által kiválasztott (fénymásolt vagy nyomtatott) szövegrészeket a fiatalok kb. 10 percen olvassák el, dolgozzák fel, beszéljék meg, illetve tegyenek hozzá információkat, ha utánajártak a kérdésnek!

Egész csoportos megbeszélés

Minden csoport elmondhatja a legfontosabb információkat arról, amit megtudott (különböző csoportok, különböző szereknek néztek utána). Így a végére lesz egy közös tudás az alapvető dolgokról. Az óra hátralevő részében felkínáljuk, hogy kérdezhetnek a témával kapcsolatban, elmesélhetnek saját történeteket, kérhetnek tanácsot, segítséget. (Ha nem vagyunk velük olyan viszonyban, akkor inkább nevezzük meg a Kék Pont Alapítványt, hogy ha valakinek bármilyen kérdése van, vagy segítségre van szüksége, hozzájuk fordulhatnak. Vidéki iskoláknál előtte tájékozódni kell, hogy hol van a környéken ezzel foglalkozó egyesület.)

Amennyiben a tanár nem érzi kellően felkészültnek magát erre a feladatra, ajánlom a Kék Pont Alapítvány munkatársait, akik nagyon szívesen meglátogatnak iskolákat és beszélgetnek a fiatalokkal a drog, az alkohol és a függőségek kialakulásáról, veszélyeiről, lelki okairól –, mindezt rendkívül szakszerű, felkészült és a fiatalok számára jól érthető és élvezhető módon.

3. RÉSZ

Tévé talkshow (felkészülés kiscsoportban, egész csoportban lejátsszuk)

A négy kiscsoport kiválaszt egy-egy főt maguk közül, aki képviseli őket a tévés szereplésen. Az egyik csoportnál van egy pszichológus, a másiknál egy ambuláns mentős/toxikológus (aki orvosilag ellátja azokat, akik bekerülnek a detoxikálóba), a harmadiknál egy rendőr, a negyedik csoportnál egy klub tulajdonosa. A tanár a műsorvezető. Bár csak egy személy áll ki a porondra a csoport képviselőjében, mégis, ha valakinek esetleg van ötlete, mondanivalója az adott kérdéssel kapcsolatban, nyugodtan beszélhet a kirakatember helyett, mellett. Nem szükséges feltenni az összes kérdést, ha beindul egy jó kis beszélgetés. Inkább vesézzenek ki egy kérdést alaposan, minthogy az összesen átnyargaljanak! Illetve egy kérdésre nem csak az felelhet, akinek feltették. Például egy pszichológusnak feltett kérdés, miután ő válaszolt, feltehető a klubtulajnak is stb. Hitelesebbé teszi az egész műsort, ha egy kis kamerával valóban felvesszük a beszélgetést. (De nem szükségszerű.)

Kérdések, amiket fel lehet tenni (természetesen mást is ki lehet találni)

Pszichológushoz intézett kérdések: Számít-e a lelki stabilitás, kiegyensúlyozottság, ha az ember be van drogozva? Érhetik-e ebben az esetben is súlyos károk, balesetek? Miért fogadnak el emberek drogot, ha félnek tőle? Van-e olyan, hogy függő alkat? Mi lehet a függőség lelki háttere? Kit nevezünk drogosnak/függőnek? Van-e személyiségferdítő hatása a drogoknak? Melyiknek, ha igen? Milyen módon változtatja meg a drogos lét az ember felnőtte válását? Milyen utak záródnak be automatikusan, ha valaki drogot használ? Milyen hatással van az ember későbbi életére – családalapítás, karrierépítés – a rendszeres droghasználat?

Rendőrhöz intézett kérdések: Mennyiben és milyen módon van összefüggés a családi körülmények és a drogozás között? Mennyiben befolyásol egy fiatal a környezete? Hol találkoznak a fiatalok a leggyakrabban a drogokkal? Hogy kerülhetnek egyáltalán kapcsolatba velük? Milyen büntetésre számíthat az, aki drogozik? Mi a véleménye a függő betegek társadalmi megbélyegzéséről? Mit jelent jogilag és a gyakorlatban a büntetett előélet?

Mentőshöz/toxikológushoz intézett kérdések: Mi az az LSD? Milyen drogokat használnak mostanában a fiatalok? Azoknak milyen hatása van? Mi a leggyakoribb baleset a drogok kapcsán? Hogyan kezelnek egy túladagolást? Mikor lehet halálos a drog? Mi nem veszélyes még? Mi számít drogfüggésnek? Ha az ember egyszer kipróbálja, abból még nem lehet baj, igaz? Milyen hatással van az ember külsejére a rendszeres droghasználat, és hogyan változik ez több év elteltével? (Ennél a kérdésnél hozhatunk be előtte-utána fotókat.)

Klubtulajdonoshoz intézett kérdések: Hány százalékban találkoznak a gyerekek drogokkal? Hol találkoznak a legkönnyebben velük? Ha valaki eljár szórakozni, ciki nem inni és drogozni, vagy legalább kipróbálni? Mekkora a kísértés? Miért menő, ha menő, drogozni? Hogyan tud egy szórakozóhely „vigyázni” a vendégeire? Mi a véleménye a partidrog-kijelző pohárról? Az Ön helyén milyen arányban van jelen a drogprobléma? Mennyire utópisztikus elképzelés tudatmódosítók nélkül bulizni? Mik a menő szerek? Mennyibe kerülnek? Mennyibe kerül egy belépő az ön klubjába? Mennyi egy sör?

Emma életére nézünk rá 25 évvel később!

Alkossunk két csoportot!

1. csoport: Tételezzük fel, hogy Emma nemhogy kipróbálta Samuval az LSD-t, de szép lassan komoly drogfüggő vált belőle. Nézzünk meg fontosabb állomásokat az életében: (ezek tippek, el lehet belőle venni, vagy hozzá is lehet tenni)

- Sikerült-e vajon az érettségi?
- Felvételizett-e a Színművészetre? Vagy bármilyen felsőoktatási intézménybe? Ha felvették, befejezte-e?
- 25 évvel később drogozik-e még?
- Próbált-e leszokni? Ha igen, sikerült-e neki?
- Vannak-e gyerekei, férje, munkája? Ha igen, milyen életet élnek? Milyen a viszonya a férjével? Élnek-e szexuális életet? Milyen a viszonya a gyerekeivel? Milyen mintát kapnak tőle a gyerekei?
- Mi a célja az életében? Minek örül?
- Vannak-e barátai? Milyenek ők, ha vannak? Tisztelik-e őt? Adnak-e a szavára?
- Mit csinál szabadidejében?
- Milyen anyagi helyzetben van?
- Lehet-e rá számítani?

2. csoport: Tételezzük fel, hogy Emma vagy csak éppen egyszer-kétszer kipróbált valamilyen szert, vagy egyáltalán nem élt egész életében semmilyen tudatmódosító szerrel. Mindenesetre nem vált semmilyen káros szernek a rabjává. Nézzünk meg fontosabb állomásokat az életében:

- Sikerült-e vajon az érettségi?
- Felvételizett-e a Színművészetre? Vagy bármilyen felsőoktatási intézménybe? Ha felvették, befejezte-e?
- Vannak-e gyerekei, férje, munkája? Ha igen, milyen életet élnek? Milyen a viszonya a férjével? Élnek-e szexuális életet? Milyen a viszony a gyerekeivel? Milyen mintát kapnak tőle a gyerekei?
- Mi a célja az életében? Minek örül?
- Vannak-e barátai? Milyenek ők, ha vannak? Tisztelik-e őt? Adnak-e a szavára?
- Mit csinál szabadidejében?
- Milyen anyagi helyzetben van?
- Lehet-e rá számítani?

Melléklet

DROGriporter: <http://drogriporter.hu/>

DROG Fókuszpont (Nemzeti Kábítószer Adatgyűjtő és Kapcsolattartó Központ): <http://drogfokuszpont.hu/>

NODROG: <http://www.nodrog.eoldal.hu/cikkek/kabitoszerek-es-hatasaik/>